

Ukrainian Orthodox Church of Canada
Українська Православна Церква в Канаді
L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

**СВЯТІ РІВНОАПОСТОЛЬНІ ЦАР
КОСТЯНТИН І ЙОГО МАТИ
ЦАРИЦЯ ЄЛЕНА**

**HOLY EQUALS OF THE APOSTLES
EMPEROR CONSTANTINE AND HIS
MOTHER, EMPRESS HELENA**

**SAINTS I ÉGAUX AUX APÔTRES
EMPEREUR CONSTANTIN ET SA
MÈRE, L'IMPÉRATRICE HÉLÈNE**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ ikutash@gmail.com

**СВЯТІ РІВНОАПОСТОЛЬНІ ЦАР КОСТЯНТИН І ЙОГО МАТИ ЦАРИЦЯ
ЄЛЕНА**

«Знам'ям цим переможеш.»

3-го червня за григоріанським календарем (відповідає 21-му травня на юліанському) ми святкуємо двох надзвичайно важливих - і дещо спірних - Християнських Святих: Царя Костянтина (відомого в історію як «Великий») і його матері, Цариці Олени. З огляду на їх видатний роль у виконанні заповіді Христа: «йдіть, і навчіть всі народи» (Матвія 28:19), Церква називає їх «Рівноапостольними».

Як часто буває з людьми, прославлених Святими Церкви, виникають суперечки через закиди, що їхнє життя, записане істориками й очевидцями, не відображає послідовно

вартості й чесноти, яких сподіваються бачити в послідовників Христа, навіть (або особливо) після їх навернення до Нього. Св. Костянтина, зокрема, іноді зображують як крайній зразок амбітного лідера, який використовував релігію для досягнення мирської влади. Ден Браун, автор бестселера Код да Вінчі, звинувачує його в організації значної зміни в вірі Християн стосовно Ісуса Христа: представляючи Його, як втіленого Бога, замість найсовершенніше праведного – але лише людини - духовного провідника. Ці закиди завершують тим, що Костянтин прийняв Хрещення тільки на смертному одрі - і то з рук Єпископа, який підтримував те крило Церкви, чие переконання догматичне суперечить Нікейському собору 325-го р., якого він був скликав і очолював. Чи ця наполегливість Церкви так прославляти цього сина з матір'ю можна розуміти, як зраду її покликання коритися наказам Господа: «Будьте святі, Я бо святий» (I Петра 1:16)?

Щоб відповісти на це, ми повинні насамперед відзначити, що вони зробили для Благості Христового. До проголошення Костянтином Міланського едикту в 313-му р. послідовники Христа були не тільки громадянами другого сорту: вони були об'єктом репресій, переслідувань і експлуатації. У будь-який момент їх можна було арештувати, поневолювати, вживати як матеріал для садистського задоволення кровожерних натовпів у сумнозвісних «ігрищах», піддавати тортурам та й убивати в найжорстокіший спосіб, якого лише могли грішні люди придумати. Указ Костянтина відновив їхній захист законом. З самої цієї причини імператор став гідним поваги та вдячності. Що спонукало його зробити те, що він зробив?

Батько Костянтина, Констанцій Хлор, римський полководець, який володів Галлією та Британією, не переслідувати християн. Можливо, він був монотеїстом, прихильником божества «Сол інвіктус» («непереможного Сонця»), чие свято збігається зі святом Різдва Христового. Мати Костянтина, Свята Єлена, була недворянського походження, а можливо, й народилася в християнському середовищі в Великобританії. Таким чином, його сімейний фон, можливо, схилив його бути прихильним до послідовників Христа. Критичний момент, однак, настав через сон або видіння, в той час, коли він шукав натхнення для своїх військ у битві проти своїх суперників, Максиміана Галерія на Сході і запеклого тирана Максентія на Заході. Костянтин побачив сяючий Знак Хреста на небі з написом «Знам'ям цим переможеш» («in hoc signo vinces» - деякі джерела говорять, що напис був грецькою мовою, а не латиною: «ен тутю ніка»).

Ми повернемося до значення цього девізу пізніше. Костянтин прийняв натхнення прикрасити щити своїх сил Хрестом. І вони дійсно і стали переможцями. Вже в 323-му р. Костянтин I був єдиним правителем Римської імперії, Сходу й Заходу. Міланський едикт, що проголосив свободу віросповідання, тепер був у силі на всій території імперії. У 325-му р. він скликав і головував на Першому Вселенському Соборі, що зійшовся у Нікеї застановитися над відповіддю на запитання Ісуса до Своїх учнів: «Ви за Кого Мене маєте?» (Матвія 16:15). Результатом було недвозначне підтвердження того, що Церква голосила з часів апостолів: Ісус з Назарета, істинний Чоловік, також істинний Бог від істинного Бога.

Костянтин не старався придушити язичницькі традиції Риму. Натомість він повертав власності Церкві і делегувати свою маму, імператрицю Єлену, в Святу Землю, щоб знайти місця, де ходив Ісус, де проповідував, служив, страждав і де воскрес, побідивши смертю смерть. Він, можливо, були захопений свідомістю, що замість символічних божеств, яким він звик був поклонятися (розповіді про них можна було прийняти тільки у метафізичному - потойбічному - сенсі), він зараз наближається до Божества, що дійсно прибуло й діяло в часі та в просторі, Чию діяльність можна досліджувати в історичному плані та й географію цих відносин можна винайти і піддати пошані – тут же, на землі. Свята Єлена, хоча досить уже в літах, прийняла на себе цю задачу добровільно. Кауць, що вона знайшла й Хрест Господній, а також те місце, де Господь постраждав, де Його похоронили і де воскрес - у Єрусалимі. Костянтин почав будувати Храм Воскресіння (католики називають його "Храм Гробу») Господнього на цьому сайті. Єлена побудувала храм Різдва Христового у Вифлеємі. Вона щедро жертвувала бідним у Єрусалимі, та навіть особиста послужила їм. Становлячи до цього упосліджену та переслідувану меншину, послідовники Ісуса стали отримувати захист, допомогу та честь.

Проте стара природа не здається без бою - і турботи і пристрасті світу особливо складні для тих, хто в позиції сили та влади (це є однією з причин, чому віруючих завжди просять молитися за них). Костянтин (ім'я якого зменшене від «Константа» і «Констанція», які мають на увазі стійкість і витривалість), не завжди користався своєю владою як це повинен би робити послідовник Христа. Найбільш вражаючим є той факт, що він наказав стратити свого найстаршого сина, Криспа, незабаром після Нікейського собору (не мало це жодного зв'язку з собором), а потім і свою першу дружину, Фаусту, і то надзвичайно жорстоко. Такі вбивства тих, хто був близьким до нього - а його мати, як кажуть, також мала дещо спільного з цими вчинками - не повинен ніхто, і їх не можна ніяк, виправдувати. Можна відзначити, знову ж таки, що відносини в місцях влади мають своєрідну динаміку, вище якої іноді дуже важко піднятися.

А тепер ми доходимо до питання про Хрещення Костянтина, коли він вже помирав. Можливо, це дійсно було, як кажуть його критики, щоб забезпечитись в тому, що гріхи, вчинені після Хрещення не перешкоджають йому увійти до раю. Така практика, здається, не була рідкістю. Її похвалити ніяк не можна. З іншого боку, це також можна уважати остаточним і кінцевим прийняттям імператором навчання того Знам'я, яким, як йому було сказано, він переможе. Нагадаємо, що Хрест, для Господа нашого не був засобом отримання тимчасового земного царства. Він був незмірно коштовним засобом об'єднати землю з вічністю, долаючи нашого - і Божого – ворога: смерть. Шлях до цієї перемоги, для нашого Господа, був таким: підкоритися аж до смерті - померти. І Смерть, вважаючи, що вона набула цього Чоловіка - найосновнішого з-поміж чоловіків - гірко й смертельно розчарувалася тим, що вона одночасно взяла собі в руки Самого Бога, Хто назавжди поза обсягом смерті. І так Смерть була перетворена - вона стала шляхом до життя вічного. Хрещення помираючого імператора було його остаточним підпорядкуванням даному йому Знамені, яким він мав здобути перемогу в остаточній битві, яка стоїть перед кожною смертною людиною.

Прославлення Церквою Костянтина - це її проголошення, що він, дійсно, таки переміг - в Господі, і для Господа, і для Його мільярдів підданих, Його дітей, Його друзів, які стосуються, через чийх страждань Він колись дорікнув Савлу-гонителю, відкриваючи йому шлях для того, щоб він став Апостолом Павлом: "Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш?" (Дії 9: 4). Шлях Христа остаточно став Вірою імперії, в результаті чого надійшло чудове процвітання культурного, а також і духовного життя. Можна стверджувати, що це ж ті ідеали, яких вчив і якими жив Христос, за допомогою яких кращі світські, а також духовні лідери, стараються вести і направляти своїх людей - і коли вони цього не роблять, то вони однак підтверджують правильність цих ідеалів тим, що брехливо намагаються передати, що вони таки саме так чинили.

Українці побачать паралель між цими двома канонізованими володарями, Свв. Костянтином і Єленою, і нашими власними Свв. Володимиром і Ольгою. А також є відмінності: Єлена була матір'ю Костянтина, а Ольга (охрещена Єленою) була Володимира бабунею. Ольги приналежність до Християн було важливим фактором у вирішенні Володимира прийняти Христа. А Єлена, натомість, на думку деяких джерел, насправді під впливом свого сина вирішила слідувати за Господом.

Давайте закінчимо, нагадавши, що Господній дороговказ Костянтину також відноситься до кожного з нас: «Знам'ям цим переможеш». Давайте тоді берімо свій власний хрест: проблеми й страждання, а також можливості й привілеї, нашого життя тут – зараз - у цьому світі, і слідуймо за Господом Ісусом, разом з Костянтином, Єленою, Володимиром, Ольгою і всім нашим величезним, багато-талановитим товариством побратимів і посестер, щоб дійти до перемоги, яка починається і лежить за межами цього тимчасового світу. Амінь.

**HOLY EQUALS OF THE APOSTLES
EMPEROR CONSTANTINE AND HIS
MOTHER, EMPRESS HELENA**

**SAINTS I ÉGAUX AUX APÔTRES
EMPEREUR CONSTANTIN ET SA
MÈRE, L'IMPÉRATRICE HÉLÈNE**

“You will conquer by this Sign.”

«Tu vaincras par ce Signe.”

On June 3 on the Gregorian calendar (corresponds to May 21 on the Julian) we celebrate two most important – and somewhat controversial – Christian Saints: the Emperor Constantine (known in history books as “the Great”) and his mother, the Empress Helena. In view of their outstanding role in the fulfillment of Christ’s command to “make disciples of all the nations” (Matthew 28:19) the Church calls them “Equals of the Apostles”.

Le 3 juin sur le calendrier grégorien (corresponds au 21 mai sur le julien), nous célébrons deux très importants - et quelque peu controversées - Saints chrétiens: l'empereur Constantin (connu dans les livres d'histoire comme «le Grand») et sa mère, l'impératrice Hélène . Compte tenu de leur rôle remarquable dans l'accomplissement du commandement du Christ à faire «de toutes les nations des disciples» (Matthieu 28:19) l'Église les appelle «Égaux aux Apôtres».

As is quite often the case with folks who

Comme il est assez souvent le cas avec des

have been glorified as Saints of the Church, the controversy lies in the objection that their lives, as recorded by historians and eyewitnesses, do not consistently reflect the virtues and righteousness expected of followers of Christ, even (or especially) after their conversion to Him. St. Constantine, in particular, is sometimes portrayed as the ultimate example of an ambitious leader who made use of religion to achieve worldly power. Dan Brown, author of the bestseller *The Da Vinci Code*, accuses him of orchestrating a sea-change in Christians' view of Jesus: making Him out to be God incarnate instead of a supremely righteous – but merely human - spiritual visionary. These arguments are topped off by the point that Constantine was only baptized on his death bed – and by a Bishop supporting the wing of the Church whose dogmatic convictions ran counter to the Nicene Council of 325 which he had called and chaired. Is the Church's insistence on the glorification of this son and mother team a betrayal of its vocation to obey the Lord's command: "Be holy, for I am holy" (I Peter 1:16)?

To answer that we must first note what they did for the Gospel of Christ. Until Constantine proclaimed the Edict of Milan in 313, followers of Christ were not only second-class citizens: they were targets for repression, persecution and exploitation. At any moment they could be arrested, enslaved, made objects of the sadistic pleasure of bloodthirsty crowds at infamous "games", and tortured and killed in the cruelest fashions that sinful humans could invent. Constantine's edict restored their protection under the law. For this reason alone the Emperor became worthy of gratitude and respect. What had prompted him to do what he did?

Constantine's father, Constantius Chlorus, a

gens qui ont été glorifiés en tant que Saints de l'Église, la controverse se trouve dans l'objection que leur vie, tel qu'enregistrée par les historiens et les témoins oculaires, ne reflètent pas toujours les vertus et la justice attendue de disciples du Christ, même (ou surtout) après leur conversion à Lui. Saint Constantin, en particulier, est parfois décrit comme l'exemple ultime d'un leader ambitieux qui a utilisé la religion pour atteindre sa puissance dans le monde. Dan Brown, auteur du best-seller *Le Code Da Vinci*, l'accuse d'avoir orchestré un changement de la mer de l'avis de chrétiens concernant Jésus: Lui faire révéler Dieu incarné au lieu d'un suprêmement juste visionnaire spirituel - mais simplement humain. Ces arguments sont complétés par le point que Constantin ne fut baptisé que sur son lit de mort - et par un évêque soutenant l'aile de l'Église dont les convictions dogmatiques allaient à l'encontre du concile de Nicée de 325 qu'il avait convoqué et présidé. Est-ce que l'insistance de l'Église de glorifier de cette équipe du fils et sa mère est une trahison de sa vocation d'obéir au commandement du Seigneur: «Vous serez saints, car Je suis Saint» (I Pierre 1:16)?

Pour répondre à ceci, il faut d'abord noter ce qu'ils ont fait pour l'Évangile du Christ. Jusqu'à ce que Constantin a proclamé l'édit de Milan en 313, les disciples du Christ étaient non seulement des citoyens de seconde classe, ils étaient des cibles pour la répression, la persécution et l'exploitation. À tout moment, ils pouvaient être arrêtés, réduits en esclavage, fait des objets du plaisir sadique des foules sanguinaires au «jeux» infâmes, et torturés et tués dans les modes les plus cruels que les humains pécheurs pourraient inventer. L'édit de Constantin a restauré leur protection en vertu de la loi. Pour cette seule raison, l'empereur est devenu digne de

Roman general, who governed the lands of Gaul and Britain, did not persecute Christians. He may have been a monotheist, an adherent of the deity Sol Invictus (the invincible Sun), whose feast coincides with the Feast of Christ's Nativity. Constantine's mother, St. Helena, was a commoner, possibly born in Britain into a Christian milieu. Thus his family background may have inclined him to be lenient towards followers of Christ. The critical moment, however, was due

to a dream or vision in which, at a time when he was seeking inspiration for his troops in the battle against his rivals, Maximian Galerius in the East and the fierce tyrant Maxentius in the West, Constantine saw a radiant Sign of the Cross in the heavens with the inscription "You will conquer by this Sign" [In hoc signo vinces (many sources say it appeared in Greek rather than in Latin: en touto nika)] – I have translated it somewhat differently than is the usual practice].

We shall return to the significance of this message later. Constantine was moved to have the Cross emblazoned on the shields of his forces. And they were indeed victorious. By 323 Constantine I was the sole ruler of the Roman Empire, East and West. The Edict of Milan, proclaiming freedom of religion, was now in force throughout the Empire. In 325 he called and presided over the First Ecumenical Council held in Nicaea to work on the response to Jesus' question to His Disciples: "Who do you say that I am?" (Matthew 16:15). The result was a resounding reaffirmation of what the Church had proclaimed since the time of the Apostles: Jesus of Nazareth, true Man, is also true God of true God.

Constantine did not seek to suppress the pagan traditions of Rome. He did restore

reconnaissance et de respect. C'est quoi que l'avait incité à faire ce qu'il a fait?

Le père de Constantin, Constance Chlore, un général romain, qui gouvernait les terres de la Gaule et la Grande-Bretagne, n'a pas persécuté les chrétiens. Il peut avoir été un monothéiste, un adepte de la divinité Sol Invictus (le Soleil invincible), dont la fête coïncide avec la fête de la Nativité du Christ. La mère de Constantin, Sainte Hélène, était un roturier, peut-être née en Grande-Bretagne dans un milieu chrétien. Ainsi son milieu familial peut l'avoir incliné à être indulgent envers les disciples du Christ. Le moment critique, cependant, était dû à un rêve ou une vision dans laquelle, à un moment où il était à la recherche d'inspiration pour ses troupes dans la bataille contre ses rivaux, Maximien Galère dans l'Est et le tyran féroce Maxence dans l'Ouest, Constantin vit un signe lumineux de la Croix dans le ciel avec l'inscription "Tu vaincras par ce signe" [in hoc signo vinces (certaines sources disent qu'il est apparu en grec plutôt qu'en latin: en touto nika) - je l'ai traduit un peu différemment que ce qui est la pratique habituelle].

Nous reviendrons sur la signification de ce message plus tard. Constantine a été poussé à ce que la Croix a été blasée sur les boucliers de ses forces. Et ils étaient en effet victorieux. En 323 Constantin I était le seul maître de l'Empire romain, de l'Est et de l'Ouest. L'édit de Milan, proclamant la liberté de religion, était désormais en vigueur dans tout l'Empire. En 325 il a appelé et a présidé le premier concile œcuménique tenu à Nicée pour travailler sur la réponse à la question de Jésus à ses disciples: «Qui dites-vous que Je suis» (Matthieu 16:15). Le résultat a été une réaffirmation retentissante de ce que l'Église avait proclamé depuis le temps des Apôtres: Jésus de Nazareth, vrai Homme, est

Church properties and delegated his mother, Empress Helena, to the Holy Land to find the places where Jesus had walked, preached, ministered, suffered and risen, trampling down death by death. He may have been intrigued by the perception that, in place of the symbolic deities he had been accustomed to worshiping (the narratives about them could be accepted solely in a metaphysical – other-worldly – sense), he was now being introduced to a Divinity that truly moved and acted in time and space, Whose activity could be followed in a historical fashion and its geography discovered and venerated – here on earth. St. Helena, although quite old, took this task upon herself willingly. She is said to have found the Cross of the Lord, as well as the place where He had suffered, been buried and rose again in Jerusalem. Constantine began building the Church of the Resurrection (Roman Catholics call it “the Church of the Holy Sepulchre”) on that site. Helena built the Church of the Nativity in Bethlehem. She gave generously to the poor of Jerusalem, even ministering to them in person. From being a despised and persecuted minority, the followers of Jesus were now receiving protection, help and honour.

Nonetheless the old nature does not give up without a fight - and the cares and passions of the world are particularly challenging for those who are in positions of power and authority (which is one of the reasons believers are always asked to pray for them). Constantine (whose name is the diminutive of “Constans” and “Constantius” which imply steadfastness and consistency) did not always make use of his authority in a way befitting a follower of Christ. Most striking is the fact that he had his eldest son, Crispus, executed shortly after the Nicene Council (the execution was unrelated to the Council), and then had his first wife, Fausta,

également vrai Dieu de vrai Dieu.

Constantin n'a pas cherché à supprimer les traditions païennes de Rome. Il a fait restaurer les propriétés de l'Église et a délégué sa mère, l'impératrice Héléne, en Terre Sainte pour trouver les lieux où Jésus avait marché, prêché, exercé Son ministère, ou Il a souffert et ressuscité, piétinant la mort par la mort. Il peut avoir été intrigué par la perception que, à la place des divinités symboliques, qu'il avait été habitué à adorer (les récits à leur sujet pourraient être acceptés uniquement dans un sens métaphysique – Côme d'un autre monde), il a été maintenant introduit à une Divinité Qui est vraiment parue et a agi dans le temps et l'espace, dont l'activité pourrait être suivi d'une façon historique et sa géographie découverte et vénérée - ici sur terre. Sainte Héléne, bien que très vieille, a pris cette tâche à elle-même volontairement. Elle est dit avoir trouvé la Croix du Seigneur, ainsi que le lieu où Il avait souffert, été enterré et ressuscité à Jérusalem. Constantin a commencé la construction de l'Église de la Résurrection (les catholiques l'appellent «l'Église du Saint-Sépulcre») sur ce site. Héléne construit l'Église de la Nativité à Bethléem. Elle a donné généreusement aux pauvres de Jérusalem, et même servi à table à eux en personne. D'être une minorité méprisée et persécutée, les disciples de Jésus étaient maintenant récepteurs de la protection, l'aide et de l'honneur.

Néanmoins la vieille nature ne donne pas les armes sans combattre - et les soucis et les passions du monde sont particulièrement difficiles pour ceux qui sont dans des positions de pouvoir et d'autorité (qui est l'une des raisons que les croyants sont toujours invités à prier pour eux). Constantin (dont le nom est le diminutif de «Constant» et «Constance», qui implique la constance et la cohérence) n'a pas toujours

executed as well, in a most cruel fashion. Such murders, of those closest to him – and his mother is said to have had something to do with these as well – ought not to be, and cannot be, justified. One may note, again, that relationships in places of power have a dynamic of their own, which it is very difficult to transcend.

We now come to the matter of Constantine's Baptism when he was at the point of death. Perhaps it truly was, as his critics say, a matter of ensuring that the sins one committed after being baptized would not jeopardize one's entry to Paradise. This, apparently, was not uncommon. We cannot praise such a practice. On the other hand it may also be the Emperor's final and ultimate acceptance of the Sign, by which he was told he would conquer. Let us recall that the Cross, for our Lord, was not the means of obtaining a transitory earthly kingdom. Instead it was the immeasurably costly way to unite the earth with eternity, overcoming our – and God's enemy – death. The way to this victory, for our Lord, was to submit to death, to die. And Death, believing it had gotten a Man – the most important of all men – was bitterly and fatally disappointed to find that it had simultaneously gotten hold of God, Who is forever beyond death. And so death was transformed – it became the path to life eternal. The dying Emperor's Baptism was his final submission to the Sign he had been given, in which he was to conquer in the ultimate battle every mortal human must face.

The Church's glorification of Constantine was its proclamation that he had, in fact, conquered – in the Lord and for the Lord, and for His billions of subjects, His children, His friends, concerning whose suffering He had once chided Saul the persecutor, opening the way for him to

faire usage de son autorité d'une manière digne d'un disciple du Christ. Le plus frappant est le fait qu'il a eu son fils aîné, Crispus, exécuté peu après le concile de Nicée (l'exécution était sans rapport avec le concile), et puis a eu sa première femme, Fausta, exécutée aussi, et ceci d'une façon très cruelle. Ces meurtres de ceux les plus proches de lui - et sa mère est dit avoir eu quelque chose à faire avec ces exécutions - ne devraient pas être, et ne peuvent pas être justifiées. On peut noter, encore une fois, que les relations dans les lieux de pouvoir ont leur propre dynamique, dont il est très difficile de dépasser.

Nous arrivons maintenant à la question du Baptême de Constantin quand il était au point de mourir. Peut-être était-il vraiment, comme disent ses détracteurs, une question de veiller à ce que les péchés commis après avoir été baptisé ne lui empêcheront pas à l'entrée au Paradis. Ceci, apparemment, n'était pas rare. Nous ne pouvons pas louer une telle pratique. D'autre part, ceci peut également être l'acceptation finale et ultime de l'empereur du Signe, par lequel il a été dit qu'il allait vaincre. Rappelons-nous que la Croix, pour notre Seigneur, ne fut pas le moyen d'obtenir un royaume terrestre transitoire. Au lieu de cela, il était la façon infiniment coûteuse à unir la terre avec l'éternité, surmonter notre ennemi - et l'ennemi de Dieu - la mort. La façon de cette victoire, pour notre Seigneur, était de se soumettre à la mort, de mourir. Et la Mort, croyant qu'elle avait obtenu un Homme - le plus important de tous les hommes - était amèrement et fatalement déçu de constater qu'elle avait simultanément mis la main au Dieu, Qui est toujours au-delà de la mort. Et ainsi la mort a été transformée - elle est devenue le chemin à la vie éternelle. La Baptême de l'empereur mourant était sa soumission ultime au Signe que avait été donné a lui, dans lequel il aurait du devenir

become Paul the Apostle: “Saul, Saul, why are you persecuting Me?” (Acts 9:4). Eventually the Way of Christ became the Faith of the Empire, bringing about a wonderful flowering of cultural as well as spiritual life. It may be argued that the ideals taught and lived by Christ are the same ones by which the best secular as well as spiritual leaders seek to lead and guide their people – and when they do not, they still proclaim the validity of those ideals by mendaciously seeking to make it seem that they are doing so.

Ukrainians will see a parallel between these two canonized rulers, Sts. Constantine and Helena, and our own Sts. Volodymyr and Ol’ha. There are differences as well: Helena was Constantine’s mother while Ol’ha (who was baptized Helena) was Volodymyr’s grandmother. Ol’ha’s adherence to Christianity was an important consideration in Volodymyr’s decision to accept Christ. Helena, on the other hand, according to some sources, was actually influenced in her decision to follow the Lord by her son.

Let us end by recalling that the Lord’s message to Constantine is also addressed to each of us: “You will conquer by this Sign”. Let us then take up our own Cross, the challenges and suffering as well as the opportunities and privileges of our life here and now, and follow Jesus, together with Constantine, Helena, Volodymyr, Ol’ha and all our immense, multi-talented fellow-sojourners to the victory that begins in and lies beyond this temporal world. Amen.

le vainqueur dans l'ultime bataille à laquelle chaque humain mortel doit faire face.

La glorification de l'Église de Constantin était sa proclamation qu'il avait, en effet, vaincu - dans le Seigneur et pour le Seigneur, et pour Ses milliards de sujets, Ses enfants, Ses amis, dont concernant dont leur souffrance Il avait une fois reproché Saul le persécuteur, ouvrant ainsi pour lui la manière de devenir l'apôtre Paul: «Saul, Saul, pourquoi me persécutes-tu?» (Actes 9: 4). Finalement, la Voie du Christ est devenue la Foi de l'Empire, entraînant une merveilleuse floraison de la culture ainsi que la vie spirituelle. On peut faire valoir que les idéaux enseignés et vécus par le Christ sont les mêmes que ceux par lesquels les meilleurs leaders laïques ainsi que spirituels cherchent à entraîner et guider leur peuple - et quand ils ne le font pas, ils proclament encore la validité de ces idéaux par mensongèrement cherchant à faire croire qu'ils le font.

Les Ukrainiens vont voir un parallèle entre ces deux dirigeants canonisés, Sts. Constantin et Héléne, et nos propres Sts. Volodymyr et Ol'ha. Il existe des différences aussi: Héléne était la mère de Constantin tandis qu'Ol'ha (qui a été baptisé Héléne) était la grand-mère de Volodymyr. L'adhésion d'Ol'ha au christianisme était un facteur important dans la décision de Volodymyr d'accepter le Christ. Héléne, d'autre part, selon certaines sources, a été effectivement influencée dans sa décision de suivre le Seigneur par son fils.

Terminons en rappelant que le message du Seigneur à Constantin est également adressé à chacun de nous: «Tu vaincras par ce signe». Prenons donc notre propre Croix, les défis et la souffrance ainsi que les opportunités et les privilèges de notre vie ici et maintenant, et suivons Jésus, ensemble

avec Constantin, Hélène, Volodymyr, Ol'ha
et tout notre immense, multitalentueux
compagnons de séjours sur la terre à la
victoire qui commence et qui se trouve au-
delà de ce monde temporel. Amen.